

РОЛЬ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ У МОНЕТАРНОМУ ТРАНСМІСІЙНОМУ МЕХАНІЗМІ

Монетарна трансмісія є механізмом передачі імпульсів грошово-кредитної політики на фінансовий сектор, а в подальшому – на макроекономічні показники розвитку економіки країни. Вплив політики центрального банку на макроекономічні змінні відбувається шляхом змін у використанні інструментів грошово-кредитної політики. З огляду на це, ефективність монетарного трансмісійного механізму значною мірою визначається наявністю в арсеналі центрального банку дієвих монетарних інструментів, а також обґрунтованістю та адекватністю змін у їх використанні відповідно до ситуації на грошово-кредитному ринку та цілей грошово-кредитної політики.

Досвід центральних банків багатьох країн світу, наприклад, Англії, Словаччини, Польщі, Чехії, Угорщини, Вірменії, а також Європейського центрального банку свідчить про те, що одним із заходів щодо підвищення ефективності механізму монетарної трансмісії, а відповідно й грошово-кредитної політики в цілому, було удосконалення монетарного інструментарію. Нині грошово-кредитна політика центральних банків багатьох із зазначених країн базується на таких основах монетарного регулювання:

1. *Операції на відкритому ринку* – це депозитні чи кредитні операції репо, операції з купівлі-продажу активів (цінних паперів чи валюти). Вони здійснюються із використанням державних цінних паперів або паперів власного боргу центрального банку (в країнах з нерозвиненим ринком цінних паперів). В цілому найбільш поширеними операціями на відкритому ринку, що здійснюються центральними банками країн світу, є депозитні та кредитні репо тендери із 7- або 14-денним терміном. Вони використовуються на регулярній основі для “грубого” регулювання грошово-кредитного ринку. За цими операціями проводиться найбільший обсяг монетарних операцій, а відсоткова ставка за ними є ключовою ставкою центрального банку. Її розмір дорівнює або наближений до основної ставки центрального банку.

2. *Постійні механізми*. Серед постійних механізмів у світовій практиці найчастіше застосовуються кредити та депозити овернайт, які надаються центральним банком на щоденній основі. Відсоткові ставки за цими операціями відіграють роль верхньої та нижньої межі ринкових процентних ставок за операціями такої ж строковості. Вони утворюють так званий “процентний коридор” щодо основної ставки центрального банку, в межах якого здійснюється контроль за короткостроковими ставками-орієнтирами на міжбанківському ринку та їх утримання на рівні, наближеному до основної ставки центрального банку. Процентний коридор становить, як правило, 2-4 %, що сприяє згладжуванню волатильності короткострокових міжбанківських ставок. Так, у 2006 р. у Чехії та Угорщині такий коридор становив 2 % (± 1 % вище/нижче від ключової ставки), в Словаччині та Польщі – 3 % ($\pm 1,5$ %), в Вірменії – 6 %.

3. *Механізм усереднення резервів* також орієнтований на сприяння в утриманні міжбанківських короткострокових ставок відповідно до основної ставки центрального банку в останній день періоду резервування шляхом дотримання принципу усереднення, платності за дотримання цільового рівня резервних вимог та застосування штрафних санкцій як за невиконання, так і за перевиконання вимог обов'язкового резервування.

В досліджуваних країнах центральні банки зазвичай використовують у своїх монетарних операціях комбінацію з операцій на відкритому ринку та механізму усереднених резервів (за винятком Чехії, де інструмент обов'язкових резервних вимог не використовується), тоді як постійні механізми відіграють роль запобіжного механізму, який використовується для “тонкого” регулювання грошово-кредитного ринку, якщо можливості перших двох були використані не повністю.

Таким чином, використання центральними банками країн світу зазначених основ монетарного регулювання нівелює вплив змін у ліквідності банків на короткострокові ринкові ставки, посилює і робить більш виразним вплив базової ставки центрального банку на грошово-кредитний ринок. Їх комплексне застосування в багатьох зарубіжних країнах дозволило підвищити ефективність монетарного трансмісійного механізму та посилити вплив грошово-кредитної політики через процентний канал на макроекономічні показники розвитку економіки.

Сомик, А.В. Роль інструментів грошово-кредитної політики у монетарному трансмісійному механізмі [Текст] / А.В. Сомик // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня–1 червня 2007 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2007. – С. 18-19.